

2. Real Academia Española. Definición de contrato bancario. URL: <https://dpej.rae.es/lema/contratobancario#:~:text=Contrato%20celebrado%20por%20una%20entidad,intermediaci%C3%B3n%20o%20en%20el%20cr%C3%A9dito>

3. Guía jurídica de Wolters Kluwers. “Contratos atípicos e innominados”. URL: <https://guiasjuridicas.wolterskluwer.es/>

4. Bercovitz Rodriguez-Cano, R. “Manual de derecho civil: contratos.” *Editorial Bercal S.A*, 2021. P.31-35

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-96>

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ANALYSIS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF PUBLISHING ACTIVITIES

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Karapetian S. O.

*Applicant of the Department
of Constitutional
and Administrative Law
Zaporizhzhia National University*

Карапетян С. О.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізького національного
університету*

Перед початком здійснення аналізу методологічних підходів до дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи доцільно уточнити зміст поняття «методологія».

У загальному значенні метод (від грец. *methodos* – шлях до чогось) розуміється як упорядкований спосіб досягнення певної мети або сукупність прийомів, застосовуваних для розв’язання наукових завдань. Метод наукового пізнання – це специфічний підхід до осмислення дійсності, встановлення закономірностей і здобуття знань про об’єкт і предмет дослідження [1].

І. Кант розглядав методологію не лише як сукупність методів, а як цілісну систему пізнавальних засобів і вчення про них. Вона виступає метарівнем наукового пізнання, спрямованим на дослідження не лише об’єкта, а й способів набуття знань про нього [2].

У сучасному розумінні методологія — це система теоретичних принципів, підходів, методів та інструментів, що забезпечують досягнення наукової мети та обґрунтованих результатів. Вона формує

концептуальну основу дослідження, визначає логіку наукового пошуку, забезпечує достовірність і системність знань про досліджуваний феномен [3].

Методологія виконує низку важливих функцій, зокрема:

- визначає оптимальний інструментарій для дослідження динамічних процесів і явищ;
- орієнтує на досягнення поставленої мети шляхом адекватного підбору методів;
- сприяє комплексному пізнанню об'єкта;
- забезпечує інтеграцію нових знань у наукову систему;
- удосконалює категоріальний апарат науки;
- формує системне уявлення про реальність і слугує засобом наукового аналізу [5].

У юридичній науці методологія охоплює загальнотеоретичні, загальнонаукові, спеціально-юридичні та міждисциплінарні методи, що враховують особливості правової дійсності. Вдалий добір методів відіграє вирішальну роль для повноти, глибини й об'єктивності правового аналізу. Поєднання традиційних і новітніх підходів дає змогу адекватно відобразити складність правової реальності [4].

Отже, методологія дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи базується на багаторівневій системі наукових підходів, які в сукупності забезпечують обґрунтованість, наукову новизну та міждисциплінарну широту одержаних результатів.

У дослідженні адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності використовується комплекс загальнонаукових та спеціальних методів. Метод аналізу дав змогу розчленувати предмет дослідження на складові (нормативно-правові акти, інститути, підходи), а синтез – сформулювати на основі цього цілісне уявлення про систему правового регулювання. Індукція дозволила на основі окремих фактів та правозастосовної практики сформулювати загальні висновки щодо розвитку галузі, натомість дедукція забезпечила перевірку загальних положень на прикладі конкретних ситуацій.

Застосування моделювання сприяло абстрактному відтворенню механізмів регуляції, прогнозуванню наслідків нормативних змін та розробці пропозицій з удосконалення законодавства. Також ураховано міждисциплінарний підхід, що дозволяє враховувати соціальні, культурні та інформаційні чинники впливу на видавничу сферу.

Комплексне використання зазначених методів забезпечило всебічний, системний та науково обґрунтований підхід до дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні.

У межах дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності застосовується також комплекс спеціально-

юридичних методів, які забезпечують глибокий аналіз правових аспектів досліджуваного явища [4].

Ключовим є формально-юридичний (нормативно-догматичний) метод, що дав змогу дослідити зміст нормативно-правових актів, структуру правових норм, юридичну термінологію та забезпечити коректність тлумачення правових положень відповідно до логіки і системності чинного законодавства.

Порівняльно-правовий метод застосовується для аналізу правового регулювання видавничої справи в Україні та зарубіжних країнах. Такий підхід дозволив виявити переваги й недоліки національної правової моделі, запропонувати доцільні запозичення з міжнародного досвіду та уникнути повторення помилок інших правових систем.

А завдяки історико-правовому методу досліджено еволюцію нормативного регулювання галузі: від радянських підходів до сучасних законодавчих змін, що дало змогу простежити логіку формування національної правової системи у сфері видавничої діяльності.

Системно-структурний метод в свою чергу забезпечує сприйняття видавничої справи як цілісної правової системи, що включає взаємопов'язані елементи: норми, інститути, правовідносини. Це дало змогу з'ясувати місце адміністративно-правового регулювання в загальній системі інформаційного законодавства та оцінити ефективність правового механізму в цілому.

За допомогою методу правового моделювання було сформульовано можливі сценарії розвитку у чинному законодавстві, розроблено концептуальні підходи до вдосконалення нормативної бази та спрогнозовано потенційні наслідки запропонованих змін.

Загалом, спеціально-юридичні методи забезпечують цілісне розуміння правової природи видавничої діяльності, сприяють глибокому аналізу та стали основою для розробки обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері [4].

У межах дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи важливе місце посідають й міждисциплінарні підходи, що зумовлено багатогранністю видавничої діяльності як об'єкта правового аналізу. Окрім юридичних методів, застосовано концепти з галузей інформаційної безпеки, культурології та політології [3].

Так, з позицій інформаційної безпеки розглянуто, як правове регулювання сприяє захисту національного інформаційного простору: запобігання поширенню екстремістських матеріалів, контроль обов'язкового примірника, дотримання авторських прав тощо. Такі

заходи розглядаються як елемент державної політики у сфері видавництва.

У культурологічному аспекті видавнича діяльність аналізується як інструмент розвитку культури, збереження національної ідентичності та забезпечення культурного розмаїття. Правове регулювання оцінюється крізь призму підтримки вітчизняного книговидавництва, доступності літератури та плюралізму думок.

Політологічний підхід дозволяє розглядати видавничу справу в контексті державної інформаційної політики, ролі публічної адміністрації та співвідношення між державною регламентацією і саморегуляцією. Увага приділяється впливу політичних чинників на нормативне регулювання, зокрема свободі слова та межах допустимого контролю.

Інтеграція міждисциплінарних підходів забезпечує ширший аналітичний контекст, що враховує правові, інформаційні, культурні та політико-адміністративні аспекти. Такий підхід відповідає сучасним методологічним орієнтирам юридичної науки, що передбачають поєднання правового аналізу з інструментарієм суміжних наук для повнішого розуміння досліджуваного явища [3].

У межах дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи не менш важливу роль відіграють принципи історизму, наукової об'єктивності, системності та комплексності.

Принцип історизму забезпечує аналіз правового регулювання у динаміці його розвитку, дозволяючи враховувати попередній досвід для осмислення сучасних трансформацій.

Принцип наукової об'єктивності реалізується через опору на достовірні джерела, критичний аналіз нормативних актів і багатовекторних позицій, що виключає суб'єктивізм.

Системний підхід передбачає розгляд правового регулювання як цілісної взаємодіючої системи норм, інституцій та процедур, що дозволяє з'ясувати структурні зв'язки в межах галузі.

Принцип комплексності в свою чергу забезпечує охоплення предмета в юридичному, інформаційному, культурному та управлінському вимірах, дозволяючи інтегрувати різні методи для досягнення повного аналітичного охоплення.

Як вірно вказує В. Шпак, вибір методологічного інструментарію зумовлений необхідністю комплексного аналізу предмета дослідження. Видавнича галузь переживає низку економічних, соціальних, політичних, культурологічних проблем. Продукт її діяльності - не тільки товар для задоволення інформаційних, пізнавальних чи культурних потреб, але й важливий інструмент формування національного інформаційного простору — елемента безпеки держави. Крім того, книжка, газета, журнал є своєрідними фіксаторами своєї епохи, джерелом розуміння історико-культурної реальності,

віддзеркаленням суспільних цінностей, ідеологій та політичних пріоритетів певного часу. Вони не лише зберігають факти, події, мови та стилі мислення, а й впливають на формування світогляду, ідентичності та національної пам'яті [6].

Таким чином, методологія дослідження видавничої діяльності поєднує:

- загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, моделювання) – для системного пізнання правових явищ у видавничій діяльності;
- спеціально-юридичні методи (формально-юридичний, порівняльно-правовий, історико-правовий, системно-структурний, правове моделювання) – для глибокого аналізу нормативної бази видавничої справи;
- міждисциплінарні підходи – для врахування інформаційних, культурних та політичних факторів, що впливають на видавничу сферу.

У результаті використання всього арсеналу методів дослідження дає змогу виконати всі поставлені завдання, досягти мети роботи та сформулювати висновки і пропозиції, які відзначаються належним рівнем наукової обґрунтованості.

Література:

1. Велика українська енциклопедія [Електронний ресурс] // ВУЕ: офіц. вебсайт. URL: <https://vue.gov.ua>.
2. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2007. 317 с.
3. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. [Електронний ресурс]. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 240 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-1109.htm>.
4. Данілян С. В., Дзебан І. О. Методологія правознавства та її роль у пізнанні правової дійсності. Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 22 квіт. 2016 р.). Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. С. 456–459. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16738/1/Danilyan_Dzeban_456-459.pdf.
5. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.
6. Шпак В. І. Методологія дослідження історії видавничого підприємства. Інформаційний простір. 2017. № 3. С. 63–67. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22561/1/V_Shpak_IK_3_17..pdf.